

15 juni 2025 – Zingen in de Dorpskerk

LOFZINGEN IN DE NACHT

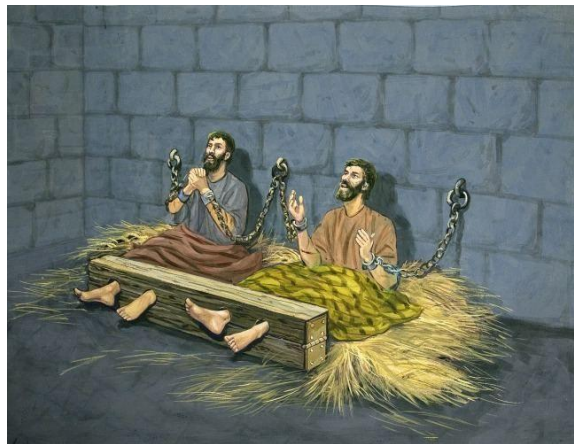
Handelingen 16, vers 16 t/m 25

Er zijn van die liederen die je in heel veel contexten zingt. Neem bijvoorbeeld het Wilhelmus. Dat wordt gezongen op Koningsdag, als de feestelijkheden gaan starten. Maar ook op 4 mei als de slachtoffers van o.a. de Tweede Wereldoorlog worden herdacht. Maar het wordt ook gezongen als onze sporthelden worden gepresenteerd in het Olympisch Stadion. En nu we toch in het stadion zijn: neem het clublied van een voetbalclub (ik zal geen voorbeeld van een club noemen, want dat kan mogelijk tot verdeeldheid zorgen), zo'n clublied wordt ook gezongen in het stadion. Maar ook bij de huldiging op het bordes. Maar soms ook bij het laatste afscheid van een trouwe fan. Maar nu naar een heel ander genre toe: de lofpsalmen, de lofliederen die wij hebben ontvangen uit de joodse traditie, de psalmen in de Bijbel. Die psalmen klonken bij de tempel tijdens de grootse feestdagen uit de mond van talloze uitbundige pelgrims. Wat zou dat prachtig zijn geweest! Maar diezelfde liederen werden nu ook gezongen – zo hebben wij gelezen – in een donkere gevangenis. Gezongen door twee personen, die volgens mij door uitputting heel weinig kracht moeten hebben gehad om te zingen. Twee personen die in het blok waren gezet, hevig verwond en gekneusd, verkramppt..., ze zingen Gods lof zelfs in de nacht.

Even over wat hieraan vooraf is gegaan: Paulus en Silas hebben in de Naam van Jezus een slavinnetje bevrijd van demonische machten. Ik zeg dat even heel kort in één zin, maar dat is natuurlijk nogal wat. Nu, dat vonden de heren bij wie dit meisje in dienst was ook..., want zij liepen hierdoor inkomsten mis. En aangezien economische redenen heel belangrijk kunnen zijn, gaven ze Paulus en Silas aan bij het stadsbestuur. Er zal trouwens wel meer hebben gespeeld dan de inkomstenderving, want deze 'gedupeerden' spreken erover dat die vreemdelingen Paulus en Silas in zijn gegaan tegen de goede Romeinse gewoonten. Heel de gemeenschap schaart zich achter deze mannen. Economie, nationalisme, xenofobie (angst voor vreemdelingen): het is een giftige cocktail die anno nu nog steeds mensen dronken maakt. Maar het ging volgens mij nog dieper dan deze schadelijke sentimenten in een samenleving. Het was ten diepste een confrontatie met de God van Paulus en Silas. De verkondiging van Gods goede boodschap deed de grondvesten van de

samenleving trillen: alle zekerheid, financiële zekerheid en bestaande machtsverhoudingen werden aan het wankelen gebracht... en dat was heel bedreigend... Zo diep mogelijk wegstoppen.... In de diepste kerker ermee. Ik heb laatst een boekje gelezen over een Eritrees christen die bijna precies hetzelfde heeft meegemaakt. Helen Berhane woont nu gelukkig veilig in Denemarken, maar ze heeft ruim twee jaar opgesloten gezeten in een donkere, stik hete cel in haar thuisland Eritrea. Zij werd - net zoals Paulus en Silas - vele keren geslagen, weggestopt en monddood gemaakt. En toch... toch bleef ook zij, net zoals Paulus en Silas, zingen. Zingen in haar donkere cel. Het boek waarin haar levensverhaal was opgetekend, kreeg als titel: 'het lied van de nachtegaal'. Want net zoals een nachtegaal bleef zij maar prachtig zingen...

Je begrijpt dat toch niet dat die mensen blijven zingen...? Ik zou het al iets ontzettend bijzonders vinden als je überhaupt niet helemaal gek of goddeloos zou zijn geworden. Maar in Eritrea enkele jaren geleden en in Filippi bij Paulus en Silas eeuwen geleden klonken zelfs lofliederen uit een stinkende, donkere cel... Wat is dat? Wat dat is, dat staat er niet bij. Van Paulus en Silas staat

er alleen heel eenvoudig geschreven dat zij midden in de nacht zongen. Ook die vrouw uit Eritrea legt in haar boek eigenlijk niet uit waarom ze bleef zingen tegen alle pijn en geweld in... Ik denk hè, dat het 'stromen van zegen' moeten zijn geweest. Dat oude vertrouwde Pinksterlied dat wij aan het begin van de dienst zongen, vergelijkt de komst van de Heilige Geest met 'stromen van 'zegen'. Water dat maar blijft

stromen. Nou, als iemand wel eens een lekkage heeft gehad, dan weet je het wel: als er iets niet tegen is te houden en bijna door alles heen kan komen, dan is het wel water. En zeker als het stromen water zijn..., overweldigend! Nu, zo krachtig werkt de Heilige Geest, die ons met die allereerste Pinksterdag is gegeven. Ik denk dat Paulus en Silas en ook die Eritrese vrouw dat hebben ervaren. De kracht van de Heilige Geest. Die stromen van zegen, die niet waren tegen te houden. Ze moesten wel zingen. De diepe duisternis, de stank, de pijn, de eenzaamheid konden niet tegenhouden dat zij hun lied lieten klinken.

Moet je nagaan hoe krachtig die aanwezigheid van Gods Geest is. We hebben vorige met Pinksteren dus echt iets groots gevierd! En dan te bedenken dat die kracht van Gods Geest niet ergens bij Paulus en Silas is opgehouden..., maar ook zo'n 2000 jaar later in een land als Eritrea aan het werk was.... En dus ook hier en nu?

Die zingende Paulus en Silas en die Eritrese nachtegaal in de vreselijke gevangenis..., ik kan er ook niet bij. Ik kan mij bijna niet voorstellen dat ik daar in al die gruwe-

lijkheden aan het zingen zou zijn... Maar hun loflied in de nacht was onderdeel van een veel groter muziekstuk dat werd uitgevoerd. Het is het muziekstuk van Gods redding van de wereld. God Die bezig is om deze wereld die zo verziekt en onguur is geworden, nieuw te maken. Het openingsstuk, de ouverture van Gods muziekstuk klonk twee duizend jaar geleden. Een heel onverwacht begin: te midden van een hele hoop herrie, geroep, wanklanken, haat... klonk opeens: 'het is volbracht'. En daarna werd het stil. Drie dagen stil. Gods Zoon had redding gebracht. Genezing. Vergeving. Hoop! Gods onverstoorbare 'ja' had geklonken tegen al ons eeuwig afwijzen en tegenstribbelen in. ... En nu ging het muziekstuk verder: in allerlei toonsoorten, verschillende talen, verschillende culturen...: Gods redding ging nu de wereld door. Mensen leven op, nu schuld en schaamte en het verleden tot het verleden mochten behoren. Mensen worden blij, omdat er weer hoop is, omdat er toekomst is voor een wereld die altijd in haar eigen kringetje ronddraait en waar niets nieuws onder de zon is. De cirkel van haat, van machteloosheid, van zinloosheid en dood is doorbroken. Er klinkt genade tegen alle genadeloosheid in. Men hoort van onvoorwaardelijke liefde van God te midden van het eeuwige menselijke gevecht om te hebben, te zijn, te kunnen. Wat een prachtige muziek!

Ja, ook klinkt de tegenpartij tegelijkertijd, want de partituur van dit muziekstuk van God brengt alles in de war. Men probeert Gods krachtige akkoorden op allerlei manieren te stoppen, tot in de diepste kerker van Filippi weg te stoppen.... Maar zelfs daar bleef de muziek klinken uit de mond van twee zwaar verwonde lofzangers.

Ik denk dat dit het was, waarom Paulus en Silas konden blijven zingen. Waarom zij niet anders konden dan zingen. De Goddelijke muziek nam hen mee, het muziekstuk van Gods redding, die zo mooi was, zo anders, zo groots, zo alles veranderend... Als je daardoor geraakt ben, dan zing je..., dan blijft het in je hoofd..., dan neurie je het soms mee, terwijl je het misschien niet eens doorhebt.

Om dat nachtelijke zingen van Paulus en Silas te kunnen begrijpen, moet je dus het hele muziekstuk horen. Anders begrijp je niets ervan wat er in die donkere kerker heeft geklonken. Maar als je vol bent van dat grote muziekstuk van God – die redding, die onvoorwaardelijke liefde, die genade die ons wordt aangezegd, die toekomst, Gods trouw aan Zijn wereld, het nieuwe leven dat zoveel dieper gaat dan de oppervlakkigheid van het gemiddelde mensenleven – als je daar vol van bent, dan kan je blijkbaar zingen in allerlei situaties en omstandigheden, ja, ook als het heel donker is om je heen en je verwond bent.

Ik heb zelf wel eens de neiging om te zingen als ik heel blij word van het zonnige weer, of van een leuke avond, of als iets heel goed loopt in het werk. Dan kan je zomaar een danklied zingen. Maar soms is het weer niet zo zonnig, of voel je je niet zo vrij, of gaat het helemaal niet zo goed op je werk of in je gezin, of waar dan ook. En

dan? Zo'n oude Dorpskerk, met een mooi koor en goede muzikale begeleiding doet je ook zingen. Maar morgen zult u zich waarschijnlijk in een heel andere situatie bevinden. En dan? Zingen doe je als je blij bent. Zingen doe je als je goede muziek hebt en de juiste sfeer. Zingen doe je ook als je troost nodig hebt. Maar **Paulus en Silas bleven zingen, dwars door alle omstandigheden heen, omdat zij een partij mochten hebben in Gods grote muziekstuk, Gods redding van de wereld, de redding door Jezus' sterven en opstaan, en uitgewerkt en nog steeds aan het werk door het werk van de Heilige Geest.**

Nu, ik hoop dat u en ik onszelf daar op zullen afstemmen. Dat dit de dragende melodie van heel ons leven is. Er is zo iets groots gebeurd met Pasen... en het gaat zo krachtig door dankzij Pinksteren... en God is nog steeds met dit muziekstuk bezig... Laat dat de toonhoogte van je leven bepalen. Haak daar aan met je eigen levenslied.

Ik weet overigens niet of Paulus en Silas alleen hooggestemde liederen in hun liturgie hadden verwerkt hoor... Er staat letterlijk in het Grieks dat zij biddend aan het zingen waren. Misschien klonken ook hun klachten er wel doorheen, net zoals in de psalmen. In de psalmen klinken ook de diepe tonen van vertwijfeling en teleurstelling en de hoge tonen van dank en hoop soms door elkaar.

Maar ik denk ook niet dat zij puur hun gevoel op dat moment uitzongen – hoe zij zich op dat moment voelden en welke liederen daarbij aansloten - het ging hen om de eer van God. Paulus en Silas zongen niet hun persoonlijke levenslied, maar ze zongen liederen voor de levende God. Zij gaven God in alle omstandigheden de eer, omdat Hij er was, omdat Hij is... en omdat zij er met Hem mochten zijn.

Paulus en Silas bleven zingen en in Eritrea werd er in soortgelijke omstandigheden 2000 jaar later meegezongen. Ik denk dat het zingen je ook helpt om boven je eigen situatie uit te kijken. Om verder te kijken. Om terug te kijken naar Pasen en om vooruit te kijken naar Gods toekomst... en om dan weer op een nieuwe manier in je oude situatie terug te komen.

Nu, ik heb even een aantal gedachten met u gedeeld over dat wonderlijke zingen van Paulus en Silas. Zo wonderlijk zouden zij het zelf misschien niet hebben gevonden, want zij waren van iets veel groters vol: het grote muziekstuk van Gods redding van deze wereld. Paulus en Silas zongen lofliederen. Lofliederen die op het tempelplein klonken, klonken nu na in de donkere kerker. Wij gaan straks weer zingen in onze 'tempel' hier in Maarssen, maar zullen wij dan ook deze week op onze eigen plek – in welke omstandigheden ook - de lofzang verder laten klinken?